

Висунення гіпотез — це одне з ключових умінь в критичному розмірковуванні, оскільки наявність проблеми передбачає формулювання припущень щодо її розв'язку. Психологічно критичне мислення покоїться на прагненні до творчого пошуку, жадобі до знань. С. О. Терно розробив теорію розвитку критичного мислення у процесі навчання.

Список використаних джерел:

1. Терно, С. О. (2009) *Критичне мислення — сучасний вимір суспільствознавчої освіти* Запоріжжя: Просвіта.

ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК ПЕДАГОГА ДО ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ

Левченко Фессалоніка Григорівна

ORCID ID: 0000-0003-4295-2934

канд. пед. наук, доцент, старший науковий співробітник

відділу профільного навчання

Інститут педагогіки НАПН України, Україна

Концепцією нової української школи передбачається, що умотивований учитель має свободу творчості й розвивається професійно. Успішність педагогічної діяльності багато в чому залежить від уміння і здатності педагога мобілізувати свої зусилля на систематичну розумову роботу, раціонально будувати свою діяльність, долати труднощі під час самостійної підготовки до занять, знімати емоційні і психічні перевантаження, управляти своїм емоційним станом. Ці якості не даються від народження або у вигляді додатку до диплому, а є результатом тривалої роботи над собою. Ця робота набуває особливої актуальності в наші дні, коли зростає значення самодисципліни і самоврядування, коли життєвий успіх все більше залежить від самостійності, вміння використовувати внутрішні резерви особистості, максимально розвивати здібності, проявляти творчу активність.

Цей вид роботи над собою дістав назву самовиховання і саморозвиток. Самовиховання і саморозвиток – це свідомо практична діяльність, спрямована на якомога повнішу реалізацію людиною себе як особистості. Професійні саморозвиток і самовиховання – це свідомо діяльність, спрямована на вдосконалення своєї особистості відповідно до вимог професії до людини [1]. Особистісний саморозвиток і професійне самовиховання нерозривно пов'язані між собою. Обидва процеси складні за своєю структурою і виконанням, однак оволодіння технологією професійного саморозвитку допоможе педагогу продуктивно організувати самостійну підготовку до професійної діяльності та майстерності.

Сутність професійного саморозвитку педагога базується на двох підходах. Перший пов'язаний з саморозвитком самої особистості педагога, другий – зі

статусом цього педагога в тій чи іншій системі професійної діяльності. Загальним для того і іншого підходу є, те що індивідуальні здібності певної людини і соціальне середовище, в якому вона перебуває взаємопов'язані, що процес саморозвитку має свої етапи, що особистісний розвиток залежить від професійного.

Основними компонентами професійного саморозвитку вважаються: самопізнання себе з професійної точки зору, постійне самовизначення, розвиток професійних навичок, самопроектування, створення певної стратегії для зростання з професійної точки зору своєї діяльності, самоорганізація і самоврядування [2].

Для самопізнання характерними є: самоаналіз власного практичного досвіду; поповнення знань про себе як професіонала і ідеальної моделі професійної діяльності; співвіднесеність засвоєних знань з дійсним ставленням особистості до себе і до оточуючих.

Здійснюючи самодіагностику за допомогою різноманітних методик, зокрема, самодіагностики труднощів щодо організації навчального процесу, педагог вивчає рівень своєї компетентності, розумно і об'єктивно аналізує свої судження, вчинки, в кінцевому підсумку – діяльність в цілому.

Самопроектування – це здатність особистості діяти, виходячи із власного задуму, проекту відносно свого майбутнього (життєвий проект) та власної особистості (особистісний проект), що є однією із провідних детермінант здійснення життєвих планів та намірів. Воно базується на інтерпретації та осмисленні попереднього особистого і соціокультурного досвіду шляхом занурення у соціокультурний дискурсивний простір та створенні власного смислового простору, що є вагомим чинником розвитку особистості. По суті – це створення нового контексту життя, що задає нові вектори особистісного розвитку, які базуються на відкритості новому досвіду [3].

З метою самопроектування педагог обирає тему для самоосвітньої діяльності, ставить перед собою мету і завдання, прогнозує результати власної діяльності, а також розробляє програму своїх дій.

Самоорганізація розглядається як вміння знайти джерело пізнання й адекватні своїм можливостям форми самоосвіти, планувати, організувати робоче місце та діяльність. Вона передбачає підбір і аналіз літератури, вивчення отриманого банку даних з проблеми, знайомство з практичним досвідом інших педагогів, установ, участь у методичній роботі, підготовка повідомлень і методичних матеріалів. На даному етапі відпрацьовуються технології, і здійснюється практична робота педагога за обраною тематикою самоосвітньої діяльності.

У процесі самоврядування педагог прогнозує результати власної педагогічної діяльності, здійснює рефлексію власної професійної діяльності, а також апробацію авторської методичної системи.

Як показує практика, далеко не всі педагоги здатні самостійно виявляти ініціативу з метою переосмислення і перебудови своєї діяльності, а також здійснювати власний професійний саморозвиток відповідно до вказаних етапів.

З цієї метою закладам освіти необхідно створити сприятливі умови для професійного саморозвитку педагогів, а саме: формування професійного

мислення, стійкої потреби в професійному вдосконаленні, безперервного прагнення до вивчення досвіду, самостійного набуття знань.

Для організації професійного розвитку педагогів в закладах освіти передбачені наступні механізми: робота над єдиною методичною темою, над темою тимчасових творчих груп, використання програмно-цільового і проектного підходів, постійнодіючі семінари, педагогічні ради.

У час бурхливого розвитку і впровадження інформаційних технологій постала необхідність педагогам брати участь в мережових спільнотах. Метою і головними завданнями мережового співтовариства є: вдосконалення методики викладання, обмін і поширення інформації, впровадження інноваційних педагогічних технологій, залучення до співпраці всіх учасників освітнього процесу на основі єдиних інтересів, загальних справ, середовища спілкування, інтерактивності [4]. Включення до спільноти відбувається в зручний для педагога час і на будь-якому етапі її діяльності.

Мережіві спільноти використовують різні форми роботи: навчальні семінари; віртуальні конференції; конкурси, акції; «майстерні» або майстер-класи; опитування, обговорення в чаті; фестиваль проєктів; створення сайтів, тощо.

Поряд з перерахованими формами роботи з педагогами з метою їх саморозвитку і самовиховання варто назвати науково-методичне забезпечення підготовки вчителя, що становить сукупність форм і методів, що сприяють професійному розвитку педагогів.

У процесі створення науково-методичного забезпечення враховуються наступні критерії: суб'єктність педагога в його професійній діяльності, що виражається в авторському підході до постановки цілей, вироблення змісту занять, розробці засобів створення ситуації розвитку особистості вихованця; адаптованість до індивідуально-стильових особливостей вчителя; співавторство вчителя і учня в розробці всіх компонентів педагогічного процесу – його цілей, засобів, очікуваних результатів, критеріїв їх оцінювання; забезпечення єдності особистісно-сміслового та когнітивного розвитку учнів.

Науково-методичне забезпечення підготовки вчителя – це створення умов для формування творчої особистості педагога і підтримки професійної форми його діяльності. Забезпечення цих умов сприяє розвитку у вчителя педагогічної системи, в якій він виявляє себе помічником дослідницької діяльності учнів, а також виробленню педагогічної техніки як помічника у творчій діяльності учнів, спрямованої на послідовне досягнення її творчої продуктивності.

Найбільш поширеними формами роботи з вчителями є вправи для самопідготовки, тренінги, творчі індивідуальні і групові завдання, практикуми, семінари та ін.

Використання науково-методичного забезпечення, а також інших форм роботи з педагогами сприяє: підвищенню рівня професійної діяльності вчителів, їх методичної майстерності, що підтверджується при проведенні навчальних занять, в процесі атестації; зростанню творчого рівня методичної роботи з елементами експериментальної діяльності; підвищенню рівня педагогічної майстерності вчителя для реалізації ідей компетентісно

орієнтованого навчання; укладанню комплексу методичного забезпечення, що відповідає вимогам навчальних стандартів, сприяє формуванню компетентності учнів; розвитку професійної компетентності, творчої індивідуальності вчителя, формування готовності до прийняття нового, розвиток сприйнятливості до педагогічних інновацій.

Таким чином, саморозвиток педагога є основною рушійною силою особистісного і професійного розвитку, що сприяє формуванню власного стилю в професійній діяльності, який базується на загальноприйнятих дидактичних засадах і відповідає сучасним тенденціям у сфері освіти, що допомагає досить осмислено зрозуміти свою сутність в професії, самовдосконаленню і становленню професіонала.

Список використаних джерел:

1. Смолюк, А. І. (2016) Теоретичний аналіз проблеми професійного саморозвитку майбутніх учителів початкової школи. Педагогічний часопис Волині, (2(3)), 40–47.
2. Жорова, І.Я. & Кузьмич, Т.О. & Назаренко, Л.М. (2012) Самоосвіта педагога як умова підвищення його професійної компетентності: методичні рекомендації. Херсон. РІПО.
3. Чепелева, Н.В. & Смульсон, М.Л. & Зазимко, О.В. & Гуцол, С.Ю. (2016) Самопроєктування особистості у дискурсивному просторі: монографія. Н.В. Чепелева (ред.). Київ. Педагогічна думка.
4. Жук, А.І. (2014) Активные методы обучения в системе повышения квалификации педагогов: учеб.-метод. пособие (2-е изд.). Минск. Аверсэв.

РІЗНОВИДИ КЕЙС-МЕТОДУ У ВИЩІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ШКОЛІ

Єфіменко Ганна Адамівна

молодший науковий співробітник науково-організаційного відділу
*Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету
 оборони України імені Івана Черняхівського, Україна*

Кейс-метод відноситься до сучасних інноваційних педагогічних технологій. Його витоки знаходяться в Гарвардській школі бізнесу початку ХХ століття. За часів Радянського Союзу в практиці вищої школи даний метод майже не застосовувався. Проте, сьогодні ставить перед вищою школою, в тому числі і вищою військовою, надскладні питання, які вона здатна вирішити за допомогою кейс-методу.

Кейс-метод або метод конкретних ситуацій – це метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, який базується на навчанні шляхом вирішення конкретних задач-ситуацій (рішення кейсів). Розглянемо деякі з них.

Метод інциденту. Особливість цього методу полягає в самостійному пошуку курсантами інформації, яка б допомогла їм прийняти відповідне рішення. Зазвичай, кейс складено таким чином, що для прийняття рішення інформації курсантам не вистачає. Кейс – коротке повідомлення про випадок,